

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Neirankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 76.

Sobota, 23. septembra 1933.

Leto VIII.

Rudarji, čujte!

Nahajamo se v volilni borbi za Delavsko zbornico. Še malo časa in odločilo se bo, kdo bo opravljal Delavsko zbornico v bodoči poslovni dobi. Ne prikrivajmo si, da je to za vso delavstvo odločilne važnosti. V tem tudi tiči vzrok volilne borbe, ki se sedaj vrši med različnimi organizacijami in njih različnimi nazori, za dosego čimvečjega uspeha pri volitvah.

In mi rudarji? Mislimo, da bi bilo odveč, če bi hoteli naštevati vse, kar je dosedanja uprava v Delavski zbornici storila, oziroma vsaj storiti skušala za nas rudarje. Gotovo, kakor povsod, tako bodo tudi v tem oziru mnenja med rudarji mogoče različna. Ali objektivno opazovalec, kateri ne gleda ne na desno in ne na levo in ki se mu gre samo za strogo stvarnost, bo moral priznati, da je bila dosedanja zbornica res delavska v toliko, v kolikor je imelo marksistično orientirano delavstvo svoj vpliv v njej, in da je mogla svojo nalogo v korist delavstva izvršiti le v toliko, v kolikor se je mogla naslanjati na moč svobodnih strokovnih organizacij in pa kolikor se je pod sedanjimi izredno težkimi razmerami napraviti dalo.

To naj bi bila objektivna sodba o delovanju Delavske zbornice v pretečeni poslovni dobi. Ali za naše delavstvo in predvsem še za rudarje pa ne more biti zgolj merilo kaj in koliko kdo napravi, temveč to, da je Delavska zbornica po svojem bistvu in po zakonu, **razredna predstavnic** delavskih interesov, kar pomeni zakonito priznanje delavstva kot razreda, kateri se potom te ustanove uveljavlja v družbi in državi. Zato se imenuje ta zbornica **delavska** in spada v njo res pravo razredno delavsko zastopstvo.

Prepričani smo, da vsi rudarji to tudi razumejo. Zato je treba, da gremo v tej borbi brez razlike na desno ali levo soglasno, enodušno v volilni boj, da pozabimo preteklost, učeč se iz sedanjosti, kaj nam je storiti, da bo bodočnost boljša kot je sedanjost, s ciljem, da mora biti bodoče zastopstvo v Delavski zbornici soglasen izraz razredne misli, iz katere mora zginiti vse, kar v njo ne spada.

Zato moramo mi rudarji gledati, da se pokažemo na častnem mestu med ostalim delavstvom v tej borbi s tem, da bodo na dan volitev dali

vsí rdeče glasovnice

cele in ostali dve glasovnici pa pretrgani v volilno kuverto, jo zalepili in vrgli v volilno skrinjico.

Kdor izmed rudarjev tega ne bo storil, ta naj ve, da je kakor Efižalt in delavsko gibanje bo šlo preko njega.

K obravnavi zaradi požiga nemškega parlamenta.

Londonsko posebno sodišče juristov nadaljuje svoje seje. Dr. Sack je izjavil na seji, da je komunist Torgler popolnoma nedolžen in ga bo moralo sodišče v Lipskem oprostiti.

Londonsko sodišče je po zaključeni preiskavi objavilo svoje ugotovitve. O njih bomo še poročali.

Ali bodo volitve v Delavsko zbornico res preložene?

Minister za socialno politiko je odredil, da se bodo radi občinskih volitev vršile volitve v Delavsko zbornico šele dne 21. in 22. oktobra t. l., vendar na popolnoma isti način, kot so bile razpisane.

Tisti nacionalistični krogi, ki so baje dosegli, da se preložijo volitve v Delavsko zbornico radi občinskih volitev na poznejši čas, so s tem že priznali, da so bitko izgubili. To jim bo potrdilo razredno delavstvo na dan volitev.

Ta „Jutrova“ vest se uradno ne potrjuje. Če pa bodo volitve res 21. in 22. oktobra, imamo pa 14 dni več časa, da še močneje natepemo oba ostala nasprotnika.

Naši kandidatni listi za Delavsko zbornico sta vloženi.

Dne 7. in 8. oktobra se bodo torej vršile volitve v delavski parlament, Delavsko zbornico. Šestdeset delegatov volijo ta dan delavci in nameščenci v ločenih skupinah v ta javni zavod, ki ima namen ščititi pravice nameščencev in delavcev ter se bojevati za socialno-politično zakonodajo mezdnege naroda. Delavska skupina voli petdeset delegatov, nameščenska deset ter vsaka skupina še toliko namestnikov.

O pomenu in namenu Delavske zbornice smo že mnogo razmislili. Ustanova ima namen zastopati

le interese delavcev in nameščencev.

Tako kakor imajo industrijci, trgovci, tovarnari svoje zbornice, v katerih čuvajo svoje privilegije, zvišujejo cene produktom in po načrtu privijajo mezde navzdol ter se bore za odpravo delavskega in nameščenskega prava, tako imajo Delavske zbornice nalogo, da proti takim podjetniškim nakanam ulagajo svoje veto sklicujoč se na pravične zahteve organizacij delavcev in nameščencev.

Ta važna dejstva morajo imeti na dan volitev vsi zavedni in svojih pravic se zavedajoči volilci. V soboto se voli samo tam, kjer se izvršijo volitve v obratih. V nedeljo pa se vrše volitve v razglašanih voliščih, in sicer voli vsak volilec na volišču, ki spada v okrožje njegove zaposlenosti, to je, tam kjer ima obrat svoj sedež. Tudi, če kdo ne stanuje v kraju zaposlenosti, naj na dan volitev ne opusti svoje dolžnosti, marveč naj se vsekakor poda na volišče, da bo imel zavest, da je storil svojo dolžnost do samega sebe in do solidarnosti z vsemi delavci in nameščenci.

Potrebno je to, ker zahteva tudi naša čast, da ta dan zastopniki svojih interesov pokažejo na manifestativni način svojo resno voljo.

Lista Strokovne komisije.

Lista Strokovne komisije je bila sestavljena po temeljnih posvetovanjih. Na njej so zastopane vse stroke po številu članstva in strok kolikor le dopuščajo organizacijske in krajevne razmere. Naše strokovne organizacije so na to listo lahko ponosne, ker predstavljajo trden zaupniški kader.

Nosilec liste je **M. Čobal**, dosedanja predsednik Delavske zbornice in

dolgoletni neomahljivi borec za delavsko stvar. Ker ta lista zasluži popolno zaupanje, moramo tudi solidarno glasovati zanjo.

Solidarnost in disciplina delavstva je bila vedno najboljši barometer za delavsko zavednost. Edino zavedna solidarnost in disciplina vsega delavstva bo tudi dovolj jasna njega volja, kateri mora slediti popolna zmagá v Delavski zbornici.

Samo takrat bodo naši interesi dovolj čuvani!

Lista Saveza privatnih nameščencev Jugoslavije.

Tudi nameščenci so mezdni ljudje. Socialno so često še slabše situirani kakor kvalificirani delavci. Zaraditega morajo nameščenci (trg. pomočniki, pisarniški, industrijski uradniki itd.) še prav posebno zastaviti pri volitvah v Delavsko zbornico vse svoje sile, da tudi njih zastopniki pridejo v primernem številu v Delavsko zbornico. Posebno nameščencem se vsiljujejo še tri druge kandidatne liste, ki so pa bolj ali manj politične in ne zastopajo izključno nameščenskih interesov.

Naša zveza privatnih nameščencev obseza vso državo. Ugledna organizacija je, ki pa ni neodvisna in ne v zvezi s katerokoli podjetniško politično stranko. Zveza je strokovna, nameščenska in ima namen sodelovati v borbi za nameščenske pravice.

Nezaposlenost, redukcije plač, kratenje zakonitih pravic vso to so zla, ki jih pobija odločno samo naša organizacija. Za vse te stvari pa gospoda, ki se vsiljuje z drugih strani v Delavsko zbornico vedno nima zmisla.

Nosilec liste Zveze privatnih nameščencev je **Petejan Josip**, bivši narodni poslanec in predsednik naše podzveze, ki gotovo že svojim dosedanjim delovanjem jamči, da bo kot vodilni delegat v Delavski zbornici najenergичnejše zastopal naše interese.

Nameščenci in delavci! Udeležite se volitev vsi in glasujte z rdeče glasovnice: delavska skupina za listo **M. Čobal**, nameščenska skupina za listo **J. Petejan!**

Naši interesi so na tehtnici.

Torej v borbo do zmagé!

O zbližanju med Jugoslavijo in Bulgarijo.

Bilo bi prav ...

Na beograjski železniški postaji je dne 18. t. m. pozdravil jugoslovanski kralj bolgarskega kralja, ki se je vračal s potovanja po Evropi v Sofijo. Bolgarsko časopisje pravi, da je obisk sicer rodbinski, vendar pa tudi političen, ter piše z nekakim navdušenjem o zbližanju obeh držav.

Gotovo je bila Bolgarija doslej skoraj nedostopna za sporazum med balkanskimi državami predvsem zaradi macedonskega vprašanja in dohoda do morja. Sosednje države so baje pripravljene ustreči vsaj deloma Bolgariji. Zaradi tega zapuščá Bolgarija svojo »nevtralnost« ter se utegne preorientirati in aktivno sodelovati na uresničenju federacije balkanskih držav, kar bi edino omogočilo trajen mir na Balkanu in ustvarilo potrebno resno podlago za progresivni razvoj teh dežel. Balkanski narodi sigurno nimajo interesa na medsebojnem pobijanju in bodo z veseljem pozdravili sporazum balkanskih narodov.

Avstrijska vlada „osebnosti“.

Izpremema vlade v desničarski smeri.

Dne 20. t. m. ponoči je avstrijski kancler dr. Dollfuss nenadoma izpremenil svojo vlado, ki ima znak diktature. Landbund je izstopil iz vlade, vpliv v vladi so dobili hajmverovci in monarhisti. To je začetek fašistične diktature.

V novi vladi so: kancler dr. Dollfuss (zunanje, kmetijstvo, vojsko, policijo in orožništvo); podkancler Fey; Schmitz (soc. pol.), Schuschnigg (pravdo in prosveto), Stockinger (trg. in promet), dr. Buresch (finance), tajnik knez Schönburg-Hartenstein (narod. obrambo), tajnik dr. Gleisner (kmetijstvo), tajnik Karwinsky (javno varnost), tajnik dr. Glas (v ministrstvu pravde), Neustädter-Stürmer (delo), dr. Körber in dr. Ender.

Kancler je izpremenil vlado celo brez vednosti svoje krščansko-socialne stranke, kar znači, da dela pod vplivom avstrijskega plemstva in kapitala.

Inflacija v Zedinjenih državah?

Podjetniki zahtevajo inflacijo.

Predsednik Roosevelt je dne 18. t. m. podpisal kodeks za premogovnike, ki zahteva skrajšanje delovnega časa v rudnikih. Naredba stopi v veljavo dne 2. oktobra. Ta rudarska industrija šteje okoli 400.000 delavcev.

Na drugi strani pa industriji prirejajo konference, na katerih odločno zahtevajo inflacijo. Z inflacijo hočejo doseči višje cene pridelkom, do čim bi imeli delavci in nameščenci silno škodo, ker bi njih plače izgubile na efektivni vrednosti. Zedinjene države so sicer že izvedle delno inflacijo, vendar je kapitalistom in posestnikom še vse premalo.

Vsako lahko svobodno voli pri volitvah v Delavsko zbornico, ker so volitve tajne

Pred občinskimi volitvami.

Sredi bodočega meseca se bodo vršile občinske volitve za podeželske občine. Delavstvo se teh volitev mora udeležiti zaradi tega, da nastopi v borbi proti nasprotnikom in da se uveljavlja.

Občina je osnovna edinica gospodarskopolitičnega organizma v državi. V občini prihajajo zlasti interesi delavcev, malih obrtnikov in malih kmetov v poštev. In kjer v občinah ti interesi niso zastopani po razredno zavednih občinah, tam se sigurno posestni sloji nanje ne bodo ozirali.

Razni agitatorji prihajajo med volilce, ki smatrajo, da pripada vodstvo občin njim, da jih vodijo povsem v svojem interesu.

Razredno zavedno delavstvo razume prijetne in prikupne besede, ki imajo namen privabiti delavske volilce, da bi jim s svojim glasovanjem delali tlako, pozneje pa bi pozabilo na vse obljube. Toda razredno zavedno delavstvo ne sme nikdar biti pomožna četa protimarksističnih kričačev.

V vseh bojih, tudi pri občinskih volitvah, moramo sami sebe smatrati za poseben razred in politični faktor, ki ima nalogo okupirati in osvojiti vse plasti naroda, ki jih družba izloča in meče na cesto, izkorišča in preganja ter vse male ljudi, obrtnike in kmete, ki trpe pod enakimi ali podobnimi slabimi socialnimi razmerami.

Prav zaradi tega, ker si hočejo protimarksisti osvojiti občine, je dolžnost delavstva, da nastopa samostojno v interesu revizije človeške družbe. Borba vseh naših nasprotnikov proti nam nam bodi samo v izpodbudo, da sprejmemo borbo sami proti vsem.

Načelo, da mora delavstvo biti zastopano v občinah, je pravilno in utemeljeno. Potrebna pa je emancipacija delavskega razreda.

Principijelno pravilen je pri občinskih volitvah samostojen nastop, tudi, če volilni red ne določa tajnih volitev. To zlasti zaradi tega, ker vse podjetniške in meščanskoideološke skupine apelirajo na delavstvo samo takrat, ko ga rabijo za glasovalni stroj, sicer se pa bore povsod proti delavskim interesom in proti demokraciji, ki je edino pravična upravna oblika.

Tako klerikalni kakor svobodnomiselni krogi se ogrevajo za fašistične diktature.

Zato samostojno v občinske volitve!

Roosevelt bo priznal Rusijo. Vlada Zedinjenih držav bo še pred novim letom priznala Rusijo ter uvedla z njo redne diplomatske odnose.

Po vsej Sloveniji bomo volili za Delavsko zbornico tako-le:

Zadnjič smo objavili razpored volišč za volitve v Delavsko zbornico po glavnih mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Kranj. Danes objavljamo splošen razpored volišč.

Strokovna komisija za Slovenijo je dosegla, da bodo delavci iz velikih podjetij glasovali na dan volitev na obratnih voliščih ob času, ki ga bo določil Krajevni volilni odbor. Za nekatera podjetja se vrše še pogajanja, ali bodo tam obratna volišča ali ne. Danes je gotovo, da bodo

1. obratna volišča

v sledečih podjetjih:

1. Cinkarna Celje v Celju.
2. Premogovnik TPD v Hrastniku.
3. Kranjska industrijska družba Jesenice, Javornik in Dobrava.
4. Šentjanski premogovnik v Krmelju.
5. Rudnik Liboje, h kateremu se priključi Keramična industrija v Petrovčah.
6. Premogovnik TPD Laško.
7. Svinčeni rudnik v Meziči.
8. Rudnik Leše pri Prevaljah.
9. Rudnik Senovo pri Rajhenburgu.
10. Jeklarna Jurija grofa Thurnskega, Guštanj-Ravne.
11. Železarna Štore, h kateri se priključi Samotna tovarna Štore.
12. Rudnik Trbovlje, Trbovlje.
13. Državni rudnik, Velenje.
14. Državni rudnik, Zabukovca.
15. Rudnik TPD, Zagorje.
16. Polzela tov. pletenin, Polzela.
17. Zdravilišče Rogaska Slatina.
18. Jug. tekst. tov. Mautner, št. Pavel pri Preboldu.
19. A. Westen, tov. pločevin. izd., Gaberje pri Celju.
20. Sjedinijene tvornice stakla, Rogaska Slatina-Sv. Križ.
21. Usnjarna Woschnagg, Šoštanj.
22. Tekstilana, Kočevje.
23. »Kočevje«, tekst. ind. v Kočevju, h kateri se priključi Rudnik TPD, Kočevje.
24. »Šešir«, tovarna klobukov, Škofja Loka.
25. Semperit, jug. tvornica gum. izd., Kranj.
26. »Jugočeška«, Kranj.
27. »Jugobrunas«, Kranj.
28. »Intex«, Kranj.
29. »Tekstilindus«, Kranj.
30. Električna cestna železnica, Ljubljana.
31. Bonač Josip, tov. za lepenko, Količevo-Domžale.
32. Kemična tovarna, Moste pri Ljubljani.
33. Ind. platnenih izdelkov, Jarše.
34. »Saturnus«, Moste pri Ljubljani.
35. Remec & Co., tov. upog. pohištva, Duplica-Kamnik.
36. Strojne tovarne in livarne, Ljubljana.
37. »Titan«, Kamnik.
38. Tobačna tovarna, Ljubljana.
39. Ljubljanska gradbena družba, Ljubljana, Slomškova ulica.
40. Pivovarna »Union«, Ljubljana.
41. Ing. Dukič & drug, gradb. podjetje, Ljubljana, Bohoričeva ulica.
42. Združene papirnice obrat Vevče, Vevče.
43. Združene papirnice obrat Goričane-Medvode.
44. Beer, Hribenik & Co., tekst. tov., št. Vid nad Ljubljano.
45. Doctor in drug, tekst. tovarna, Maribor.
46. Tovarna za dušik, Ruše nad Mariborom.
47. Derwuschek Franc, Košaki pri Mariboru.
48. Papirnica Sladki vrh v Sladkem vrhu.
49. Tekst. tov. J. Hutter in drug, Maribor.
50. Tekst. tov. Braun, Maribor, h kateri naj se priključi še Predilnica Ehrlich, Maribor.
51. »Petovia«, tovarna čevljev, Breg pri Ptujju.
52. Predilnica Glanzmann & Gassner, Trzič.

53. »Peko«, tovarna čevljev, Trzič.

54. Jug. tekst. tov. Mautner, Litija.

55. Sjedinijene tvornice stakla, Hrastnik.

56. Kemična tovarna, Hrastnik.

57. »Kovina«, I. jug. met. ind., Tezno pri Mariboru.

58. Zelenka & Co., meh. tkalnica, Maribor, Linhartova ulica.

59. Zugmayer in Gruber, tov. za baker in medi, Slovenska Bistrica.

60. Thoma Karol, tvornica »vilenih izdelkov«, Maribor, Mlinska cesta 23.

61. Našička tvornica tanina, Dolnja Lendava.

62. »Jugoles«, lesna industrija, Črnomelj.

63. Cementna tovarna d. d., Trbovlje.

2. Krajevna volišča

bodo v teh-le krajih. Na teh volijo delavci in nameščenci, ki niso zaposleni v prej naštetih podjetjih.

1. Žalec, 2. Rogatec, 3. Laško, 4. Polzela, 5. Celje, ki ima tri volišča, ki smo jih že objavili. 6. Vojnik, 7. Sv. Jurij ob j. žel., 8. Šmarje pri Jelšah, 9. Štore pri Celju, 10. Št. Pavel pri Preboldu, 11. Radeče pri Zid. mostu, 12. Rogaska Slatina, 13. Planina pri Sevnici, 14. Oplotnica, 15. Konjice, 16. Mozirje, 17. Šoštanj, 18. Velenje, 19. Brežice, 20. Krško, 21. Sevnica, 22. Rajhenburg, 23. Maribor, ki ima osem volišč, ki smo jih že objavili. 24. Sv. Lovrenc na Pohorju, 25. Sv. Lenart v Sl. goricah, 26. Št. Ilj v Sl. goricah, 27. Fram, 28. Ruše, 29. Sl. Bistrica, 30. Murska Sobota, 31. Dobrovnik, 32. Lendava, 33. Gor. Radgona, 34. Ljutomer, 35. Apače, 36. Radenci, 37. Vel. Lašče, 38. Kočevje, 39. Ribnica, 40. Gorenja vas nad Škofjo Loko, 41. Preddvor, 42. Škofja Loka, 43. Železniki, 44. Kranj, 45. Radovljica, 46. Bled, 47. Boh. Bistrica, 48. Jesenice, 49. Ljubljana, ki ima 16 volišč, ki smo jih že objavili. 50. Višnja gora, 51. Št. Vid nad Ljubljano, 52. Vrhnik, 53. Grosuplje, 54. Vevče, 55. Logatec, 56. Cerknica, 57. Lož-Stari trg, 58. Kamnik, 59. Domžale, 60. Črnomelj, 61. Metlika, 62. Novo mesto, 63. Trebnje, 64. Toplice, 65. Žužemberk, 66. Mokronog, 67. Ormož, 68. Ptuj, 69. Guštanj, 70. Črna, 71. Ribnica na Pohorju, 72. Muta, 73. Marenberg, 74. Slov. Gradec, 75. Prevalje, 76. Dravograd, 77. Trzič, 78. Trbovlje, 79. Hrastnik, 80. Litija, 81. Zagorje o. S.

Vsako krajevno volilno okrožje tvori redno volišče in to v kraju koder so bili volilni imeniki razgrnjeni.

Volilci tu navedenih volilnih okrajev morajo voliti osebno, samo oni volilci lahko volijo pismeno, ki so zaposleni v obratih oddaljenih najmanj 5 km od njihovega rednega volišča. Glasovnice zahtevajo pri krajevnih volilnih odborih.

3. Rednih krajevnih volišč

ni v sledečih krajih: 1. Vransko, 2. Podčetrtek, 3. Poljčane, 4. Loče pri Konjicah, 5. Vitanje, 6. Ljubno, 7. Gornji grad, 8. Sv. Peter pod Sv. Go-

rami, 9. Kozje, 10. Bizeljsko, 11. Lukovica, 12. Motnik, 13. Dobrova, 14. Ig, 15. Pragersko, 16. Sv. Jurij ob Pecnici, 17. Gor. Lendava, 18. Beltinci, 19. Križevci, 20. Cankova, 21. Fara pri Kočevju, 22. Sodražica, 23. Kranjska gora, 24. Planina pri Rakeku, 25. Kostanjevica, 26. Središče ob Dravi.

Volilci teh okrožij volijo pismeno pri glavnem volilnem odboru.

4. Kako bomo volili?

Volitve v Delavsko zbornico so tajne in lahko volite brez moralnega in socialnega pritiska s tem, da na dan volitev greste vsi na volišče in volite rdečo.

Naše kandidatne liste in glasovnice so rdeče.

5. Kdo Ti bo dal potrebne informacije?

Obračajte se po informacije na podružnice Strokovne komisije za Slovenijo priključene delavske in nameščenske organizacije in njihova poverjenstva, ki se nahajajo v vseh večjih krajih v Sloveniji, ali pa naravnost na: **Strokovna komisija za Slovenijo v Ljubljani, poštni predal 290, telefon štev. 34-78.**

Doma in po svetu.

Konferenca male antante v Sinai se bo vršila dne 24. t. m. ter se bo bavila s političnimi dogodki v Nemčiji, Avstriji in na Madžarskem.

70 letnico smrti Vuka Karadžića praznujejo te dni Srbi. Vuk Karadžić je bil odličen srbski inteligent, zgodovinar in jezikoslovec, ki je v početku 19. stoletja seznanil zapadno Evropo z eksistenco srbskega naroda in njegovega jezika. Živel in deloval je največ na Dunaju, kjer je izdal »Pesmarico srbskih narodnih pesmi«, »Slovnico srbskega jezika« in »Zgodovino srbskega naroda«. Vzdrževal je pismene stike z odličnimi sodobniki, kakor z Goethejem, Grimom, zgodovinarjem Raukejem in drugimi. Potom njega je bil srbski narod uvrščen v krog evropskih narodov. Ob priliki tega jubileja nameravajo obnoviti njegovo rojstno hišo v Tršiču v Podrinju in mu postaviti tam spomenik.

Velikanska poneverba pri Praškem Sokolu. Pred kazenskim sodiščem v Pragi se je vršila te dni skrajno mučna razprava proti popularnemu praškemu knjigarnarju Josipu Špringerju radi hudodelstva poneverbe pri Sokolu. Knjigarnar Špringer je bil polnih 17 let blagajnik Sokola v Pragi, o kojega poštenosti ni nikdo dvomil ter slutil, da bo zlorabil na stara leta zaupanje, ki mu ga je poveril Sokol. Izkazalo pa se je, da je za založnik sokolskih knjig poneveril nič manje kot 385

Zastopniki podjetnikov ne spadajo v Del. zbornico, zato oddajte rdečo glasovnico!

Tone Maček:

8

Slučaj Kumberger.

»Kaka tovarna pa je to tukaj doli, ki je vsa rdeča?«

»To je kemična tovarna. Izdeluje razne kislino in kemikalije, takorekoč strup. Ali si hodil vprašat za delo? Ti ni treba biti žal, če ga nisi dobil. Sicer pa ne sprejemajo radi naših ljudi. Podjetnik je Nemeč in delavci so po večini Nemci. Zasmradili in zastrupili so nam celo dolino.«

Delavec je pljunil v dlani in prijel za lopato. Francé je šel pod visokim obokom viadukta, ki je spajal en breg z drugim. Ravnokar je z gromom, sopihanjem in škripanjem zavor, drsel preko njega vlak, do vrha napolnjen s premogom. Boječ se, da kaj nanj ne pade, je Francé podvzval korake. Tu se je dolina malce razširila in razcepila v desno in levo. Zavil je na levo mimo šolskega poslopja. Svet se mu je zdel tu prijaznejši. Ob cesti in po bregovih so bile raztresene hišice z vrtilki. Pod cesto je šumel potok z gosto črno vodo, ki je gnala mlin. Srečavale so ga ženske, ki so nosile v koših droban premog in drva, otroci z nakupovalnimi cajnicami. Nič več ni slišal tistega tujega jezika kakor doli pri tovarnah.

Dospel je do lepe enonadstropne hiše ob cesti. Na nji je čital »Konzumno društvo«. S Papeževim sta se domenila, da ga bo tukaj čakal v gostilni. Vstopil je. Janez mu je že nestrpen prihitel nasproti:

»Na, spij kozarec. Potem pa morava takoj iti. Bo skoraj poldvanajstih, ob dvanajstih se pa zapró tovarne. Inženirja sem že prosil za tebe.«

Šla sta čez brv in po stezi navzgor na obširen prostor, nakupičen s skladovcami najrazličnejšega lesa, od drobnih obrezkov do debelih in dolgih drevskih debel. Na tiru so stali vagoni, iz katerih so izkladali les, vnes pa so se žurili delavci in prenašali debela na ramenih. V ozadju je stalo dolgo, enonadstropno rumeno poslopje, na katerem je črnel napis »Betriebskanzlei«.

Janez ga je spremljal do vrat:

»Imaš delavsko knjižico seboj?«

»Imam.«

»No pa dobro opravi. Jaz te tukaj počakam.«

Klobuk je snel že pred vrati in z utripajočim srcem vstopil. Troje molčečih gospodov je sedelo v srednjeveliki sobi, vsak sklonjen nad svojo pisalno mizo. Slišalo se je samo škrtanje peres in brenčanje muhe ob oknu. Stal je nekaj časa in se ni upal niti dihati. Nihče se ni zmenil zanj. Mogoče pa niso slišali, ko sem vstopil, je

pomislil in strmel v sključene hrbte. Odločil se je, zakašljal in stopil bližje k prvi mizi. Uradnik je dvignil glavo:

»Kaj pa želite?«

France mu je pomolil delavsko knjižico.

»A tako. S tem pa ne bo nič. Nič ne sprejemamo. Imamo sedaj dosti delavcev. Pridite v jeseni.«

In zopet je sklonil glavo nad papirji. Francetu so se začela kolena šibiti. Prevzela ga je strašna utrujenost. Tako dolga pot. In njegovi upi. Zaman? Začel je nekaj jecljati, kar naj bi se slišalo kakor prošnja. Uradnik se je nevoljno okrenil:

»Saj sem vam povedal. Pridite v jeseni. Za zdaj ste že opravili.«

V tem hipu pa vstopi iz sosednje sobe gospod v usnjatih gamašah in izroči uradniku šop papirjev z nekimi pojasnilom, nakar je uradnik uslužno izjavljal:

»Ja, Herr Ingenieur!«

Gospod inženir se je ustavil pred Francetom in se vprašajoče ozrl v uradnika. Ta mu je slučaj pojasnil.

»Ali ste vi od tam doma kakor Papež?« je vprašal gospod inženir.

(Dalje prihodnjič.)

Rdeča je delavska glasovnica!

Bela in modra
sta barvi naših nasprotnikov

tisoč Kč, t. j. Din 847.000. Sokol je zadevo dolgo odlagal, da bi Springer prostovoljno škodo poravnal, a končno ni preostalo drugega, kakor da so vložili proti Springerju kazensko ovadbo. Razprava je bila preložena radi zaslišanja prič.

Jugoslovanski dezertir, pomagač avstrijskih nacijev, v Lipnici (Leibnitz) aretiran. V Lipnici je bil aretiran Andrej Glušič, doma iz Št. Ilja pri Celju, po poklicu pekovski pomočnik, ki je leta 1927 dezertiral iz naše vojske. Pripravljal je kot pristaš in plačnik nemških nacionalcev atentat na lipniškega vladnega komisarja dr. Schiestla, ki je pri nacijih zelo osovražen, ker jim je precej trdo stopal na prste. Pri Glušiču, ki je že več dni iz zasede prežal na svojo žrtev, so našli nabasan vojaški samokres in ostro nabrušeni šilet. Svojo namero je priznal.

Avstrija ne dobi mesta v svetu Društva narodov. Avstrijska vlada je želela, da se ji odkaže v svetu Društva narodov nestalno mesto za tri leta. V Ženevi so pa mnenja, da bi bil to prevelik riziko v ozirom na položaj v Avstriji in izjave kanclerja, ki napoveduje diktatorski režim v Avstriji. Države v Društvu narodov, ki so obdržale demokratični režim, bi se takemu pozivu upirale.

Nemčija ima že 65 taborišč, v katerih se nahaja okoli 60.000 »zločincev«. Število teh političnih žrtev je torej veliko. Med žrtvami je večina pomembnih političnih osebnosti in znanstvenikov, ki so bili sicer v narodu ustvarjalna sila. Te sile in talente je fašizem zakopal.

Grof Papan je dober strelec. Nemški grof Papan je bil na Ogrskem gost ministrskega predsednika Gömbösa, ki mu je priredil lov. In Papan je ustrelil močnega jelena, (ki so mu ga prignali gonjači pred puško?). Ta slavnostni čin grofa kroži sedaj po časopisju kot — senzacija.

Iz socialističnega sveta. Socialno-demokratična stranka na Švedskem je v letu 1932 lepo napredovala. Dne 1. januarja 1933 je štela 312.798 članov v 1957 krajevnih organizacijah. V letu 1932 je stranka pridobila 16.291 članov in ustanovila 220 krajevnih organizacij. Žen je organiziranih 42.155. — Konferenca nordijskih socialistov se je vršila dne 8. septembra. Švedijo je zastopal ministrski predsednik Per Albin Hansson, socialni minister Gustav Möller in organizacijski tajnik Anders Nilsson; Dansko ministrski predsednik Staussing in Alsing Andersen; finski strankin tajnik K. H. Wiik.

Herriot v Rusiji. Po povratku iz Rusije je Herriot izjavil, da se je prepričal, da je sovjetska Rusija dosegla velikanski napredek. O kakih gladovnih katastrofi ni ničesar videl. Videl je samo otroke z rdečimi lici, zadovoljne žene in čedne družinske hišice. Ruski narod je naravnost obsejen na delo. Rusija je država, ki gre za tem, da postane veselila, enaka kakor so Zedinjene države. Rusija ima vsega, kar potrebuje: stroje, surovine in sposobne ljudi.

Francoski obiski v Moskvi. Za Herriotom je te dni oficijelno obiskal sovjetsko Rusijo tudi francoski minister za letalstvo Pierre Cot, ki je poletel v Moskvo s posebnim letalom v spremstvu drugih letal. Na moskovskem letališču je bil sprejet po sovjetskem ministru zunanje politike Litvinovu, načelniku sovjetskega letalstva, člani francoskega, angleškega in italijanskega poslanstva v Moskvi in zastopniki inozemskega časopisja. Cot ostane v Moskvi tri dni. Je to prvi slučaj, da je aktiven minister neke zapadne države obiskal sovjetsko Rusijo, za katere prijateljstvo zadnji čas tekmujejo razne evropske države.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Nameščenci, nameščenske!

Trgovski, industrijski, odvetniški, bančni, rudniški in drugi nameščenci in nameščenske!

Nameščenci imajo malokdaj priložnost, da pokažejo solidarno svojo resno voljo za izboljšanje socialnih razmer.

Pri volitvah v Delavsko zbornico lahko to store nemoteno, ker je volitev tajna.

Nameščenci so preveč razcepljeni. Imajo sicer kopico društev, ki pa kot drobci velikega števila privatnih nameščencev večinoma ne morejo doseči niti manjših zahtev, kaj šele velike socialno-politične zahteve, kakor so skrajšanje delovnega časa, splošno pokojninsko zavarovanje, kolektivne pogodbe, zakonite minimalne plače itd. To so važne zahteve, ki jih utegne ne le velika in močna organizacija izvojevati ne le za posamezne kraje ali banovine, ampak za celo državo. V ta namen je potrebna

enotna organizacija,

kakor je Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije. Ta velika razcepljenost nameščenskih organizacij je rak-rana za socialni položaj nameščencev.

V najnovjšem času agitirajo nekateri celo za to, da bi imeli nameščenci posebne zbornice. To bi bilo jako všeč podjetnikom. Skupne Delavske zbornice so močnejše. Podjetnikom se zde premočne, zato bi radi tudi v tej ustanovi oslabili oboje, delavce in nameščence, ker bi jim s tem onemogočili solidarno delovanje za socialno - politične cilje. Zaraditega bi bila posebna Delavska zbornica za nameščence največja nesreča.

To, kar velja za delavce, mora veljati tudi za nameščence: močne, enotne organizacije in disciplinirano solidarno delo.

Nameščenci vseh panog našega gospodarstva se morajo tega zavedati. Vemo, da tako velik preokret organizacij, ki so ponosne na svoj

obsto, ki imajo nekaj zgodovine za seboj in morda tudi nekaj predsodkov, ni lahek. Vsaka organizacija ima nekaj egoizma ali stanovskega patriotizma v sebi, ki pa v borbi ne koristi mnogo. Zato je treba misliti treznejše. Pregledati je treba splošni položaj in spoznati, da so vzroki slabih razmer splošni. Proti splošnim vzrokom se pa more boriti le splošno nameščentvo, ki ga predstavlja deset ali dvajset majhnih organizacij.

Te razmere niso ugodne za borbo nameščencev. Preveč so oslabiljene in razkropljene sile, ki bi združene pomenile že same ogromno moč, podvojeno silo pa v zvezi z dobro organiziranimi delavskimi organizacijami, ki dajejo izraza svoje moralne kvalitete v Delavski zbornici.

Končno naj izrečemo tukaj še svojo željo in svet.

Organizirano sodelovanje vseh nameščenskih organizacij, ki ne nosijo meščanskega političnega pečata,

je važen problem. Če ni mogoča združitev vseh teh organizacij, je pa mogoče zblizanje, mogoče je sodelovanje, mogoča je kooperacija v vseh splošnih vprašanjih najprej, pozneje pa tudi v posameznih vprašanjih, ker je moralna dolžnost, da se organizacije z istimi interesi podpirajo med seboj v vseh bojih za izboljšanje razmer.

To bi bil pričetek, za pričetkom pride

koalicija ali federacija,

kar v bistvu že pomeni enotno organizacijo in skupno delovanje.

Tako dela delavstvo povsod, moralno bo tudi nameščentvo, če hoče voditi uspešno borbo za svoje pravice.

Dan volitev v Delavsko zbornico naj pokaže, da smo za ta cilj precej zreli.

Potem pa pojdemo dalje, naprej za problemi in cilji

do zmagel!

Ljubljana.

V Ljubljani grade krožno progo tramvaja. Končno so pričeli graditi v Ljubljani krožno tramvajsko progo. Izpopolnitev je bila potrebna, ker bo olajšala promet. Potrebno bi pa bilo regulirati cene, ker so previsoke.

Odlikovani so med drugimi: gg. dr. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD v Ljubljani, z redom Sv. Save IV. razreda ter Rudolf Juvan, mestni uradnik; Ivan Tavčar, uradnik delavske zbornice; z redom Sv. Save V. razreda Vladimir Kravos.

Dobrunje pri Ljubljani

Tukajšnja podružnica »Svobode«

je organizirala v nedeljo, dne 17. septembra celodnevni pešizlet skozi Zalog, Dolnje Dobrunje, Snebrje, Dev. Mar. v Polju in Vevče, kateri je izborno uspel. Udeležilo se ga je 55 sodrugov in sodružic. Ko se je pa med potjo pridružilo še nekaj zaloških in snebrških Svobodašev, je naraslo število na preko 70 delavcev in delavk. Za razvedrilo in obenem za propagando sta skrbela godbeni in pevski odseki. Godbeniki kakor tudi pevci so pokazali, da ne poznajo meje svoji požrtvovalnosti; komad za komadom, a vmes delavske pesmi so se vrstile ves dan in vzbujale splošno pozornost po vseh vaseh, skozi katere smo šli. Razporeženje izletnikov je bilo kljub šesturnemu maršu naravnost izvrstno, a videlo se je tudi, da so se v polni meri zavedali, da izlet ni namenjen samo v zabavo posameznim članom, pač pa, da pokažemo obsavskemu proletarijatu, da žive nekje v njihovi sredini zavedni delavci, ki se ne boje ne truda ne žrtev in ki kljub vsem zaprekam delajo korak za ko-

rakom, izpodbijajoč predsodke, ki jih ima proletarijat po zaslugi kapitalističnih podreptikov o marksizmu, napredujejo in pridobivajo čezdalje več tal med delovnim ljudstvom, ki se počasi dramu iz svoje otopelosti in spoznava, da bo končno vendarle res rešitev proletarijata — delo njega samega!

Maribor.

Mestni svet se je bavil s vprašanjem kanalizacije Melja, ki pa ga je radi previsokega proračuna odstavil z dnevnega reda. Katraniranje prasnih cest s »Cestolom« se je baje v poskusu dobro obneslo, zato se bo »Cestol« prihodnje leto sistematično uporabljal, kar bo prebivalstva gotovo vsesplošno pozdravilo. Bilo je izdanih 9 dovoljenj za novogradnje in 5 dovoljenj za uporabo novih zgradb. Tovarni svete Thoma se je dovolila uvedba apature in prizidave kotlarne ter skladišča. Prošnja tvrdke Viher, da bi smela v svoji mizarski delavnici na Koroški cesti urediti tkalnico, se je odklonila. Inženirjema arhitektoma Devu in Černigoju se je poverila naloga, da izdelata načrte za ureditev razširjenih pločnikov v Sodni ulici in na Aleksandrovi cesti.

»Svoboda« ne pojde v Gradec! Ker ni bila ponovna prošnja za revažno tekmo v Gradcu niti do danes rešena, se klub te tekme ne more udeležiti. Meseca oktobra je »Svoboda« zaposlena pretežno s prvenstvenimi tekami; tako pojde šele spomladi v Gradec.

Pevski odsek »Svobode« prične v torek, dne 26. sept., zopet z rednimi pevskega vajami. Pozivamo vse članice in člane pevskega zbora, da se zopet polnoštevilno in pravočasno ob običajni uri udeležijo pevskih

vaj. Sprejemajo se tudi novi člani. Sodrugiče in sodrugi, kdor ima veselje do petja, naj se zgasi v društvenem lokalu, Sodna ul. 9/II.

Ali res ni sredstev, da bi se take absurdnosti preprečile? Tlakovanje Aleksandrove ceste napreduje zadnje dni v pojačanem tempu. Ljudje z odobravanjem slede delu. A tam pri vstopu v Cvetlično ulico se pa sleherni ustavi in začudeno zmaguje se glavo. Se je pa tudi čemu čuditi. V vsej dolžini bo dobila Aleksandrova cesta lepe široke pločnike, mestoma skoraj preširoke, le na tem mestu, kjer je cesta najozja, ga ne bo. Na ljubo zasebniku. Tam stoji nizka prtilična Kautnerjeva hiša, za cel meter pod cestnim nivojem. In radi te hiše se bo moralo vse mariborsko prebivalstvo odpovedati pločniku in stopati po cestišču. Komaj, da se je še posrečilo pred njegovo hišo vzdati robnike. Na tisti strani ima gospod Kautner uvoz na svoje dvorišče, ki ga pa odslej itak ne bo mogel uporabljati, ker leži globoko pod cesto in mu je mestna občina zato napravila drug uvoz s Cvetlične ulice. Naravno bi bilo, da bi se ta uvoz sploh zazidal, da bi se mogel napraviti normalen pločnik, toda sveta lastniška pravica posameznika kljubuje 30.000 prebivalcem. Svoj čas je zavarovalna družba »Feniks« hotela kupiti od gospoda Kautnerja tisto hišo, da bi jo podrli in postavila tja lepo vogalno zgradbo. Ponužala mu je 500.000 dinarjev. Lastnik je pa hotel imeti poldrug milijon, čeprav bi odpadlo pri novi gradbi polovica stavbišča za cestišče Cvetlične ulice. Zakaj bi se občina ne poslužila razlastitvene pravice tam, kjer to zahteva interesi javnega prometa.

To so mastni zaslužki v gospodarski krizi. V znanem poravnalnem postopanju Sladkogorske tovarne lepenk, koje lastnik je Eduard Sessler, so bili ob sklepu postopanja meseca januarja t. l. odmerjeni stroški poravnalnega upravitelja advokata dr. Kupnika z zneskom Din 105 tisoč 629,25, v čemer je bilo všteti izdatkov Din 6.069,25. S tem pa še honorar upravitelja dr. Kupnika ni bil končan. Zaupniški odbor je namreč še potem določil dr. Kupnika za zaupno osebo, ki nadzoruje podjetje do zapadlosti poravnalne kvote, t. j. do februarja prihodnjega leta. Za to nadzorovanje pa so priznali dr. Kupniku zopet mesečno nagrado po Din 7.000,—, t. j. sedentisoč dinarjev. Tako bo prejel dr. Kupnik, ki ima seve poleg tega še dobro idočo odvetniško pisarno, skupno z dr. Mühl-eisnom, za to nadzorovanje Sladkogorske tovarne za eno leto še lepo vsoto 84.000 Din. Skupno bo prejel dr. Kupnik od Sladkogorske tovarne na honorariju kot upravitelj in zaupnik zaupniškega odbora okrog 184.000 Din čistega dohodka v tem letu. — Zanimivo je pri tem vedeti, kdo je v tem zaupniškem odboru? Prvotno so bili v odboru: dr. Ladislav Schick, advokat iz Zagreba, dr. Oto Blanke, advokat iz Maribora, in ravnatelj Jerebič za Zadržno gospodarsko banko. Po sklenjeni poravnavi pa sta bila pritegnjena v odbor še: dr. Kupnikov družabnik advokat dr. Mühl-eisen in veletrgovec s papirjem A. Podliessnigg iz Maribora. — Sladkogorska tovarna lepenk bi morala po sklenjeni poravnavi plačati februarja prihodnjega leta upnikom na 40% kvoti 7.034.956,40 Din, upniki pa bodo na 60% razliki zgubili samo na tej podlagi nič manje kot 10.552.434,60 Din. — Delavci Sladkogorske tovarne pa imajo skrajno nizke mezde, da živijo v največji bedi.

Premembe v vodstvu kolodvorov. Železniška uprava je prejšnji teden na vseh večjih kolodvorih Dravske banovine imenovala nove načelnike, a prejšnje je premestila v notranjo službo železniške direkcije v Ljubljani. Na ta način je bilo izmenjenih okrog 10 načelnikov kolodvorov. Tudi načelnik mariborskega kolodvora g. Štefin je bil premeščen v Ljubljano, na njegovo mesto pa g. Perme s Tezna in namesto načelnika koroškega kolodvora g. Mohorka pa načelnik iz Ljutomera g. Lukačić. Srečanje in izmenjava vodstvenih delavcev je bila v Ljubljani, kjer je bil tudi novi načelnik glavnega kolodvora v Zagrebu g. Perme s Tezna. Za nove načelnike kolodvorov so bili imenovani: g. Perme s Tezna, g. Lukačić, g. Mohorka, g. Štefin, g. ...

Aretiran advokat. Koncem tedna je mariborska policija po naročilu policije iz Skopja aretirala tukaj tamošnjega advokata dr. Andreja Druškoviča, ko je prišel s soprogo v Maribor. O aretaciji in njenih vzrokih je obširno poročala nedeljska beograjska »Politika«. Aretacijo so izvršili na ovadbo bivšega dr. Druškovičevega uradnika, ki je baje moral dati dr. Druškoviču ob vstopu v službo kavicijo v znesku osem tisoč dinarjev, a ob izstopu iz službe mu je dr. Druškovič ni hotel izplačati, češ, da je sploh ni sprejel. Podpis na tozadnem potrdilu je odvetnik dr. Druškovič zanimal in so nato poslali podpis v preiskavo zveščencem v Beograd, ki so potrdili, da je podpis res dr. Druškovičev. Vloženih pa je še tudi več ovadb dr. Druškovičevih klientov radi neizplačila denarja. Odvetnik dr. Druškovič je doma iz Rogaske Slatine ter je bil po prevratu v službi ministrstva socialne politike, a pozneje tudi dalj časa v Mariboru v neki odvetniški pisarni, ter je takrat med drugim osnoval društvo malih upnikov Slavske banke. Policija je odpravila dr. Druškoviča v Skopje.

V mestnem dečjem zavetišču se nahaja točasno 100 otrok, z vsem preskrbljenih.

Staršem in prijateljem šole, Mariborsko društvo »Šola in doma« bo priredilo v sredo 27. t. m. ob 20. uri v dvorani Ljudske univerze na Slomškovem trgu zanimivo in aktualno predavanje o težavah našega šolsiva. Predaval bo šolski inspektor v p. g. dr. Leopold Poljanec. Starši in prijatelji šole naj se predavanja udeležijo v čim večjem številu. Posebej pa je vabljeno učiteljstvo. Oni starši in učitelji, ki imajo eventuelne predloge, naj jih napišejo pred ali po predavanju predavatelju.

Razred repetentov so morali ustanoviti poleg 4. razreda realne gimnazije. Letos mora namreč nič manj ko 38 dijakov 4. razred ponavljati.

Novega načelnika mariborske carinarnice smo dobili v osebi finančnega tajnika Živka Mihajloviča.

Prijatelj prirode. V nedeljo, dne 24. t. m., izlet na Klopni vrh. Odhod z vlakom ob pol 6. uri od Koroškega kolodvora.

Uradni pregled konj. voz in koles se vrši 25. sept. na Tezno za vse one, ki se še niso javili k pregledu.

Ker si je izposodil avtomobil. Trgovski pomočnik Alojz Ošlak (ki pa ni v nobenem sorodstvu z vodjo Ljudske tiskarne, Josip Ošlakom), je meseca aprila letošnjega leta nenadoma zapadel pomladanskemu hrepenanju po daljavi. Kratko odločen, je šel v garažo trgovca Babiča, kjer si je brez njegovega dovoljenja izposodil njegov avtomobil, s katerim se je veselo odpravil na sprehod proti Rušam. Nazaj se vračajoč, se je pri Limbužu prevrnil z avtom v cestni jarek. S pomočjo pasantov ga je zopet spravil na cesto in se ponoči vračal v mesto. V Prešernovi ulici se je najprej zaletel v brzoljavni drog, zatem pa še v nek kostanj, tako da se je avtomobil popolnoma razbil. Pustil ga je tam in izginil v noč, vesel, da je iz te pustolovščine odnesel vsaj cele kosti. Lastniku avtomobila je napravil za 18.000 Din škode. Te dni se je moral zagovarjati za svojo podjetnost pred sodniki, ki so ga obsodili na šest mesecev strogega zapor, dveletno izgubo častnih pravic in oškodovanemu g. Babiču mora tekom enega leta plačati 6000 Din.

Dva vlomilca obsojena. 29 letni ključavničar B. P. in 25 letni mehanik F. P. iz Maribora, dva znana vlomilca, ki sta že večkrat »sedela«, sta bila zopet radi raznih vlomov in tatvin pred sodiščem. Glavni prestopok sta izvršila 23. julija t. l., ko sta se skozi okno splazila v stanovanje mesarja Viktorja Viherja in odnesla raznih stvari in dve hranilni knjižici v skupni vrednosti 36.000 dinarjev. Prvi je bil obsojen na pol-drugo leto, drugi pa na 4 mesece zapor.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Vse, kar cabite za pisarne, kupujte v trgovini Ljudske tiskarne d. d., Slomškov trg 6

Trbovlje.

Taka je usoda malih obrtnikov. Bilo je pred desetimi leti, ko je Trboveljska premogokopna družba vrgla na cesto po dvasetih letih službe Ivana Kačnika brez pokojnine, ki je bil zvest delavskemu razredu. Danes ob desetletnici ga je zadela ista usoda. Ker ni zmozel plačevati davščin in taks, mu je oblast ustavila obratovanje avtobusa in avtotaksija. Zadnjih deset let se je pridno poprijel tega obrta. S svojim neumornim delom si je pridobil nekaj sredstev, s katerimi pa ne more kriti davščin in taks. Za to je treba denarja; tega pa ni. Dohodki so manjši kot pa izdatki vsled krize, ki jo izmed vseh krajev v državi najbolj občutijo Trbovlje, trboveljsko delavstvo in obrtništvo, ki je odvisno od delavskih mezd. Mi upamo, da oblast ne bo tako trda kot je bila pred desetimi leti Trboveljska premogokopna družba ter mu bo dovolila nadaljevati vožnje, da se bo s tem preživljal. Kadar je eksistenca ogrožena, ima vendar davčna oblast kakšen zakon, na podlagi katerega lahko omili terjatve.

Jesenice.

Kino »Radio« bo predvajal v soboto, dne 23. in v nedeljo, dne 24. septembra ob običajnih urah (v nedeljo tudi popoldne ob 3. uri) pla-

ninski vefilm »Svetloba planin«. V glavnih vlogah nastopata Leni Riefenstahl in Mathias Wiemann. Film bo odličen in bo zanimal vse Jeseničane kot ljubitelje planin. Posetite vsi ta film!

Delavski sport.

Sestanek delavskih kolesarjev. I. delavsko kolesarsko osrednje društvo v Mariboru vabi svoje člane na sestanek, ki se bo vršil v sredo, dne 27. sept., s pričetkom ob 20. uri v društvenem lokalu »Zlati konj«. Točno in vsi! Odbor.

Plesna šola I. delavskega kolesarskega osrednjega društva v Mariboru bo začela v četrtek, 8. septembra. Plesni tečaji se vrše v Gambriunovi dvorani vsak četrtek od 20. do 23. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. in od 20. do 23. ure. Vpisovanje pred pričetkom vsake vaje. Vpisnina Din 15.—. Za obilen obisk prosijo odbor.

Zaključno partijo priredi prvo kolesarsko društvo v Mariboru dne 24. septembra na Reko pri Hočah. Cilj pri Lebeju. Sodeluje društvena godba. Odvoz izpred društvenega lokala pri »Zlatem konju« ob pol 14. uri. Odbor.

Izjava.

Podpisani Podlipnik Franc, glavni zaupnik predilnice Litija obveščam naše delavstvo, da očitki in obrekovanja, ki lete na mene od gotovih ljudi iz tabora narodnih socialcev, niso resnični.

Dokler mi tega ne dokažejo, kar mi očitajo, jih imenujem podle lažnjivce in tatove moje časti.

Vedo naj tudi to, da mi s tem ne bodo vzeli mojega markističnega prepričanja.

Podlipnik Franc.

Avstrijsko delavstvo bo še imelo besedo.

Avstrijski purgarji so si zopet v la-seh.

O priliki proslave 250 letnice turškega obleganja Dunaja je imel tudi voditelj Heimwehrov knez Starhemberg, ki se je ravnokar vrnil iz Italije, kjer je bil na obisku pri Mussoliniju, velik govor, v katerem je naglasil, da je samo v fašistični ureditvi države, kakor jo ima Italija, rešitev Avstrije. Fašiziranje Avstrije bi seve morali izveste samo Heimwehrovci s Starhembergom na čelu, ki naj bi postal avstrijski Mussolini. To pa nikakor ni pogodu bivšim velenemcem in samostojnim kmetom ter njihovim ministrom Winklerjem, Schumijem in Kerberjem na čelu, ki so svojčas zelo pardonirali nacionalne socialiste. Odkar pa jih je začela vlada preganjati, so se pa tudi oni od njih odmaknili in nočejo, kakor pravijo, imeti z njimi nič skupnega, pač pa so se začeli organizirati v novi nacionalno-stanovski fronti, ki je zadnje nedeljo prvič priredila v Grazu svoj veliki zlet v znamenju nacionalnih frankfurtskih zastav — črno-rdeče-zlatih. Imajo tudi, kakor Heimwehrovci, svoje kmečke obrambne čete, katerim je bilo na prireditvi v Grazu slovesno izročeni 20 novih črno-rdeče-zlatih zastav. Ob tej priliki je Winkler v svojem govoru ostro napadel Starhemberga in je dejal, da bivši avstrijski velenec in kmetijski, združeni v nacionalno-stanovski fronti, ne podpirajo vlade v boju proti nacionalnim socialistom zato, da bi dobili v zameno avstrijski fašizem. Oni so proti nacionalnemu socializmu, ravno tako pa tudi proti boljševizmu in fašizmu. Naša zelena kmečka fronta, je dejal, se bo slej ko prej borila proti reakciji z leve in

z desne, za avstrijsko stanovsko demokracijo.

Istočasno je pa imel tirolski Heimwehr in Kuffsteiner neko svečanost, kjer sta govorila Steidle in Starhemberg in grozila črno-rdeče-zlatim nacionalistom zelene kmečke fronte. Notranji razvoj Avstrije postaja vedno bolj zanimiv. Ne mirujejo pa tudi nacionalni socialisti, ki so zlet zelene fronte v Grazu, pri katerem je nastopilo 10.000 uniformiranih kmečkih ljudi, skušali motiti in so med shodom zažgali 20 papirnatih bomb, od katerih je bilo lažje ranjenih 50 oseb. Policija je aretirala 130 nacionalnih socialistov.

Razno.

Proti ravnateljem Legradske štedionice, Goldschmidtu in Friedfeldu se vodi v Vraždinu kazenska obravnava radi goljufive krade, ki izkazuje primanjkljaja blizu 2 milijona dinarjev. Glavna aktiva te štedionice je bila žaga z elektrarno in posestvom Kogelnika v Sv. Lovrencu na Pohorju. Vlagatelji bodo svoje vloge najbrž vsi izgubili. Ravnatelj Friedfeld je imel pri banki mesečne plače 8000 dinarjev, ki so se mu knjižile na njegovo vlogo, medtem ko je kot upravnik žage pri Sv. Lovrencu tudi prejemal po 8000 Din mesečno. Vse knjigovodstvo celega podjetja pa je nosil v žepu seboj v mali beležnici. Posestnika Kogelnika, ki je za svoj dolg 450.000 dinarjev prodal banki svoje posestvo z žago, pa je banka še naprej vodila med aktivni kot dolžnika še za enkratno vsoto. To so posledice lahkomišelnice povojne prosperitete, ki sedaj na vseh koncih doživlja polom, glavni akterji teh polomov pa skušajo še pravočasno svoj plen spraviti na suho, medtem ko štedilci za svojim trdo prisluženim denarjem, ki so jim ga zaupali v varstvo, lahko skozi prste gledajo.

Slovinci so na zadnjem mestu. Beograjska »Politika« objavlja zanimive statistične podatke v populaciji v naši državi. Povprečno se sklne v naši državi 276.630 porok, največ v Vrbavski in Moravski, a najmanj v Zetski in Dravski banovini. V Beogradu se sklne na 10.000 prebivalcev 96.40 porok. V Dravski banovini pa samo 80.27. Pri ločitvah zakonov zavzemajo prvo mesto muslimani, a zadnje mesto katoličani. Na leto se rodi v naši državi povprečno 425 do 495 tisoč

otrok, ali na tisoč prebivalcev 16.52 ali na kvadratni kilometer 0.92. Od leta 1922 število rojstev neprestano raste. Po številu rojstev so na prvem mestu Drinska in Vardarska banovina. Na tisoč prebivalcev se je rodilo v Vrbaski banovini 22.74, v Dravski 13.07, v Savski 12.78, a v Beogradu samo 8.19 otrok. Po tej statistiki izgleda, da so Beograjčani glede porodov najbolj napredni.

Kar se pa tiče števila sklenjenih porok, so pa Slovenci v celi državi na zadnjem mestu.

Maks Hölz utonil. Znani nemški komunist Maks Hölz je 15. septembra, ko se je vozil v družbi s čolnom po reki Oke blizu Gorkega pri Moskvi, utonil. Maks Hölz, ki je bil 44 let star, je znan iz leta 1920, ko je v Falkensteinu v osrednji Nemčiji proglašil sovjetsko republiko in se je s svojimi četami dalj časa ustavljal vojaštvu, ki je bilo poslano na njega. Za svoje revolucionarne podvige je bil leta 1921 obsojen na do smrti ječo. Odsedel je 8 let v trdnjavi Sonnenburg; po gladovni ščen in je kmalu nato emigriral v Rusijo. Posebno pozornost je vzbudil s svojo knjigo »Vom weissen Kreuz zur roten Fahne«, ki predstavlja njegov zanimiv življenjepis.

Podzemno železnico zidajo v Moskvi. Prebivalstvo Moskve je zadnja leta naraslo že nad 4 milijone, s tem pa tudi promet. Čuti se nujna potreba podzemne železnice. V načrtu je 90 kilometrov podzemne železnice, od katerih bo še to leto gotovih 12 kilometrov.

»Mokri« napredujejo. Od 41 ameriških držav je dosedaj 26 držav odpravilo prohibicijo popolnoma ali deloma. Poslednja, ki je opustila »suhi« režim, je država Maine, ki je bila 51 let »suha«. »Suhi« režimi menda tudi preživljajo krizo, kakor današnje demokracije.

Širite naš list!

Za šolo TIVAR obleke.

To pot prinašamo za naše male prijatelje mnogo lepih stvari.

Dražestno Amerikan otroško obleko Din 240.— Trpežno mornarsko obleko Din 90.—

Elegantno Kadet otroško obleko Din 210.—

Prinašamo lepe in cene obleke za šolo:

Za najmlajše:
Velikost 3—4
Din 70.—, 90.—, 110.—
Velikost 5—6
Din 90.—, 110.—, 130.—
Velikost 7—8
Din 110.—, 130.—, 150.—
Velikost 9—10
Din 130.—, 150.—, 170.—
Velikost 11—12
Din 150.—, 170.—, 190.—

Za dečke:
Din 200.—, 220.—, 240.—

Za mlade gospode:
Din 190.—, 220.—, 240.—, 290.—

Športske bluze:
Din 140.—

Bilža se začetek šolskega leta, a Vaš ljubljenec bo potreboval novo obleko.

Prosimo Vas, da si, predno se odločite za nakup, ogledate naše otroške obleke.

Primerjajte kakovost in cene.

Ako boste pri nas nakupovali, bodele prigranili mnogo denarja in napravili Vašemu ljubljencu veliko veselje.

Tudi za mlade dame prinašamo to pot nekaj:

Hubertus za deklice
Din 290.—

Protli mrazu ščitijo naši dobri in topli:

otroški raglani:
Din 170.—, 190.—, 210.—

Raglani za dečke:
Din 290.—, 340.—, 390.—

Eleg. Boy plašči:
Din 250.—, 320.—

in Baby plašči
Din 230.—, 290.—

Protli vetru, dežju in burji v jeseni ščitijo naši garantirano nepremočljivi

otroški Hubertusi
Din 160.—, 200.—, 240.—

Hubertus za dečke
Din 260.—

TIVAR OBLEKE

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 6% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 delavske domove, 2 v Trbovljah, kakor tudi 3 prodajalne in 2 gostilni v Trbovljah in 1 prodajalno in gostilno v Senovem pri Rajhenburgu, v katerih se oddaja blago najboljše kvalitete po najnižjih cenah. Član te zadruga lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino; delež znaša Din 400.—, vpisnina Din 10.—.

NAČELSTVO.